

Hotspots van het Ministerie van Defensie

2014-

Versie 0.2
Datum 2021
Status vastgesteld
Bekrachtigd door het besluit van het strategisch informatieoverleg (SIO) van 29-6-2021.

Toelichting

Inleiding

Op grond van artikel 5, lid 1, sub e, van het Archiefbesluit 1995 kunnen in bijzondere gevallen archiefstukken die in een selectielijst zijn gewaardeerd als te vernietigen alsnog worden gewaardeerd als te bewaren. Eén mogelijk instrument is de periodieke hotspotmonitor, zoals deze door de handreiking *Belangen in Balans (versie 1.0)* (BiB) van het Nationaal Archief wordt omschreven.

Hotspots: definitie en criteria

Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en/of burgers onderling. Het gaat dus om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Een hotspot voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media. Bijvoorbeeld: de schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn (2011); de vuurwerkramp in Enschede (2000); het neerstorten van vlucht MH17 (2014); het uitbreken van de vogelgriep (2014).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt, het debat over de kwestie maakt veel emoties los. Bijvoorbeeld: de discussie over Zwarte Piet (2013 e.v.).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de Nederlandse overheid. Bijvoorbeeld: het delen van de metadata van telefoonverkeer met de NSA door de AIVD (2014); de Schipholbrand (2005).
- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van de minister of het Kabinet ernstig is bedreigd. Bijvoorbeeld: de fraude met toeslagen door Bulgaren (2013); de nationalisatie van ABN AMRO (2008).

Hotspotmonitor: instrument voor identificatie van hotspots

De hotspotmonitor is gericht op het identificeren van gebeurtenissen en kwesties in de samenleving die grote invloed hebben uitgeoefend op de activiteiten van de organisatie.

Het doel van de periodieke hotspotmonitor is om er voor te zorgen dat de archiefbescheiden die betrekking hebben op de hiermee geïdentificeerde hotspots worden aangewezen voor blijvende bewaring.

De gehanteerde criteria en procedure zijn beschreven en vastgelegd in de Selectielijst Ministerie van Defensie vanaf (1945) 2021, namelijk in hoofdstuk 2.3.1.

Verhouding tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De AVG gaat uit van het principe van doelbinding: persoonsgegevens mogen enkel verwerkt worden voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet zomaar voor andere doeleinden. De AVG maakt daarbij een onderscheid tussen gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en strafrechtelijke gegevens. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>.

Voor blijvend te bewaren gegevens geldt ook de 'archivering in het algemeen belang'. Archivering in het algemeen belang is in de AVG beperkt tot overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Het uitgangspunt is dat archiefvormers 'archivering in het algemeen belang' al toepassen tijdens het verzamelen van

persoonsgegevens en dus niet alleen ná overbrenging naar een archiefbewaarplaats. In het kader van 'archivering in het algemeen belang' is het permanent bewaren van persoonsgegevens verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verzameld. De belangenafweging en motivatie tot het permanent bewaren moet zijn neerslag vinden in de selectielijst, waarover, desgevraagd, verantwoording moet kunnen worden afgelegd.

Concreet vermeldt de Selectielijst Ministerie van Defensie (1945) 2021- reeds voor elk proces of en, zo ja, welke categorie persoonsgegevens wordt verwerkt. Daarbij aansluitend wordt de wettelijke grondslag aangegeven op basis waarvan de organisatie de gegevens oorspronkelijk heeft verwerkt en wordt verduidelijkt welke persoonsgegevens (BSN, NAW-gegevens, medische gegevens, IP-adressen, enzovoort) worden verwerkt. Een beslissing tot blijvende bewaring wordt uiteindelijk gemotiveerd in de systeemanalyse. De hotspotlijst bouwt voort op de selectielijst en dient dus enkel de (eventuele) gewijzigde waardering te verantwoorden, zonder alle informatie uit de selectielijst te hernemen.

Wijzigingen ten opzichte van vorige hotspotlijst

De voorliggende hotspotlijst vervangt deze die vastgesteld was in het Strategisch Informatieoverleg op 12 maart 2019. De wijziging heeft betrekking op het toevoegen van Covid-19 als hotspot (nr. 3)

Disclaimer

Na vaststelling van de hotspotlijst zal bepaald worden welke archiefbescheiden uitgezonderd worden van vernietiging. Mogelijk zijn archiefbescheiden al vóór vaststelling van een hotspotlijst vernietigd volgens de geldende selectielijst. Het is ook mogelijk dat archiefbescheiden met betrekking tot een hotspot niet uitgezonderd worden van vernietiging omdat deze niet van belang zijn voor de reconstructie van de hotspot.

In deze hotspotlijst zijn de vredesmissies niet opgenomen. De archiefbescheiden die voortkomen uit missies worden namelijk conform de Selectielijst Defensie al standaard permanent bewaard en overgedragen aan het Nationaal Archief. Vredesmissies worden om die reden niet expliciet in deze lijst genoemd.

Hotspots Defensie	
Uniek nummer	1
Hotspot	MH17 vliegramp
Datering	17 juli 2014 – heden
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☒
	Debat functioneren overheid ☐
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	<p>Op 17 juli 2014 stortte een Boeing 777 van Malaysia Airlines met vluchtnummer MH17 neer in Oost-Oekraïne nadat het toestel geraakt was door een luchtdoelraket. Rondom Donetsk woedde op dat moment een pro-Russische opstand. Aan boord waren 298 mensen: 283 passagiers en 15 bemanningsleden. 193 inzittenden bezaten de Nederlandse nationaliteit. Niemand overleefde de ramp. De vliegramp heeft zowel maatschappelijke beroering als media-aandacht opgeleverd. Emoties zijn met name te zien bij de nabestaanden, maar ook binnen de ruimere Nederlandse samenleving.</p> <p>In 2016 heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om met betrekking tot de MH17 vliegramp een archief op te laten zetten. Het doel daarvan is om al het beschikbare MH17-materiaal zorgvuldig te bewaren, te beheren en toegankelijk te maken en te houden. Dit verzoek is vastgelegd in de motie Omtzigt. Hieraan ligt de overweging ten grondslag dat het enerzijds voor nabestaanden, pers, politiek en samenleving en anderzijds voor de betrokken organisaties, waaronder Defensie, belangrijk is dat alle informatie over de ramp en de nasleep daarvan goed en zorgvuldig wordt bewaard en beheerd. Deze hotspot is niet specifiek voor Defensie, alle betrokken organisaties benoemen deze gebeurtenis als hotspot. De scope voor Defensie is de informatie die door Defensie is ontvangen of opgemaakt.</p>
Rol organisatie	Defensie heeft een belangrijke rol gespeeld in alle fases van het proces: zoals tijdens de crisis, de repatriëring van brokstukken en lichamen, het forensisch en strafrechtelijk onderzoek en de evaluatie.
Mogelijke andere betrokken rijks-organisaties	Onder andere Ministerie van Buitenlandse Zaken, Ministerie van Volksgezondheid en Sport, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Ministerie van Financiën, Nationale Politie, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, Onderzoeksraad voor Veiligheid. Zie verder Informatieoverzicht MH17 op site van Nationaal Archief.

Uniek nummer	2
Hotspot	Chroom-6
Datering	2014 – heden
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	<p>Chroom-6 is een metaal dat onder andere in verf voorkomt en ervoor zorgt dat materialen niet gaan roesten. Chroom-6 is schadelijk voor de gezondheid. Binnen Defensie is de stof o.a. gebruikt bij bestaand materieel en wordt nog gebruikt in de luchtvaart, bij gebrek aan een alternatief.</p> <p>Naar aanleiding van meldingen van gezondheidsklachten van (oud)medewerkers is er in de politiek (debatten, Kamervragen) en maatschappij (imago Defensie) veel beroering ontstaan. Ook in de media is het gebruik van Chroom-6 binnen Defensie regelmatig aan de orde.</p> <p>Emoties lopen hoog op tijdens onder andere voorlichtingsbijeenkomsten en rechtszaken; de rol van Defensie als werkgever en de (veiligheids)maatregelen die Defensie neemt m.b.t. (oud) werknemers staan hierbij centraal.</p>
Rol organisatie	Defensie als werkgever.
Mogelijke andere betrokken rijksorganisations	RIVM, Inspectie SZW en overige departementen als BZK, V&J en I&M.

Uniek nummer	3
Hotspot	Corona / COVID-19 / SARS-coV-2
Datering	1-12-2019 -
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	<p>De eerste berichten over een nieuw virus vanuit de WHO en Chinese contacten bereikten de buitenwereld in de loop van december 2019. Op 11 maart 2020 heeft de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van het nieuwe Coronavirus (ook wel COVID-19 of SARS-CoV-2 genoemd) officieel uitgeroepen tot een pandemie. Ook in Nederland zien we veel maatschappelijke beroering en uitzonderlijk veel aandacht voor dit onderwerp in de media. De Nederlandse Rijksoverheid voert een regierol en werkt samen met allerlei organisaties om besmettingen te voorkomen en de gevolgen van het nieuwe virus te beperken.</p> <p>Ten gevolge van de uitbraak van het Coronavirus in Nederland zijn diepingrijpende maatregelen genomen voor de volksgezondheid. Deze Corona-gerelateerde maatregelen hadden (ook) grote gevolgen voor het ministerie van Defensie. De rol van Defensie lag in de inzet en gereedstelling van personeel in binnen- en buitenland en de inzet van materieel. Dit heeft o.a. aandacht van de media getrokken (zoals de grenscontroles van de Koninklijke Marechaussee, de inzet vanuit Defensie van medisch personeel en planners).</p>
Rol organisatie	<p>De rol van het Ministerie van Defensie is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzet en gereedstelling van personeel in binnen- en buitenland (Caribisch gebied) o.a. t.b.v. logistiek en planning, grensbewaking, medische ondersteuning; • Inzet van materieel.
Mogelijke andere betrokken rijks-organisaties	RIVM VWS en overige departementen waaronder J&V en BZK.